

Samenwerkingsverband V(S)O

DUIN- EN BOLLENSTREEK

Stichting Samenwerkingsverband V(S)O Duin- en Bollenstreek

JAARVERSLAG 2017

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Bestuursverslag 2017	4
1. Algemene informatie.....	4
2. Verslag van het bestuur	5
3. Organisatie.....	9
4. Financiële zaken.....	12
4.1 Financiële gang van zaken in 2017	12
4.2 Financiële positie en kengetallen.....	13
4.3 Treasury.....	14
4.4 Continuïteitsparagraaf	14
4.4.2 Meerjarenprognose van de balans en de staat van baten en lasten.....	16
4.4.3 Overige rapportages	17
Jaarrekening 2017	17
Grondslagen voor de jaarrekening	17
A.1.1 Balans per 31 december 2017 na resultaatbestemming.....	18
A.1.2 Staat van baten en lasten over 2017.....	19
A.1.3 Kasstroomoverzicht over het jaar 2017.....	20
A.1.4 Toelichting behorende bij de balans per 31 december 2017.....	21
A.1.5 Toelichting behorende bij de staat van baten en lasten over 2017.....	22
A.1.6 Verbonden partijen	25
A.1.7 WNT: Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector.....	26
Overige gegevens	
1. Resultaatbestemming	28
2. Controleverklaring	29
3. Gebeurtenissen na balansdatum.....	31

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag van de Stichting Samenwerkingsverband V(S)O Duin- en Bollenstreek over het boekjaar 2017. Bij het Samenwerkingsverband zijn 8 schoolbesturen aangesloten en wordt op 20 vestigingen van voortgezet (speciaal) onderwijs aan ruim 10.000 leerlingen onderwijs gegeven.

Het jaarverslag van Samenwerkingsverband V(S)O Duin- en Bollenstreek geeft inzicht in de bijdrage van het samenwerkingsverband aan het realiseren van de maatschappelijke opdracht om iedere leerling passend onderwijs te bieden. De hoofdlijnen van de visie en het beleid van het samenwerkingsverband voor de komende vier jaar zijn geschetst in het ondersteuningsplan. De bijdragen van aangesloten scholen en besturen aan kwalitatief goed en passend onderwijs zijn beschreven in de jaarverslagen per schoolbestuur.

In dit jaarverslag kijken we terug op de uitgevoerde activiteiten, op de behaalde resultaten en de financiële situatie van het Samenwerkingsverband in 2017. Het jaarverslag bestaat uit een bestuursverslag, de jaarrekening en overige gegevens. In het bestuursverslag wordt verslag gedaan van de kernactiviteiten, de juridische structuur, de organisatie en de belangrijkste elementen van het gevoerde beleid. Met dit het bestuursverslag legt het bestuur verantwoording af over het gevoerde beleid en over de wijze waarop dit zich in financiële zin heeft vertaald. De jaarrekening betreft de financiële situatie op de balansdatum en de financiële gang van zaken gedurende het verslagjaar. De jaarrekening over de betreffende periode is opgesteld door de Stichting Andreas College voor Christelijk Voortgezet Onderwijs te Katwijk e.o. en is gecontroleerd door Van Ree Accountants. Conform artikel 11 van de statuten van de Stichting Samenwerkingsverband V(S)O Duin- en Bollenstreek is in de bestuursvergadering van 14 juni 2018 het jaarverslag 2017 vastgesteld.

We realiseren ons goed dat de resultaten van het Samenwerkingsverband mooie opbrengsten zijn van de inspanningen die gezamenlijk in de afgelopen jaren gepleegd zijn. Er is in het jaar 2017 weer hard gewerkt aan de verdere versterking van het onderwijs en de ondersteuning. Dat doen we in structurele samenwerking met de aangesloten scholen en partners uit de regio, waaronder gemeenten en jeugdhulpinstellingen. Het versterken en verbreden van de verbindingen tussen onderwijs en ondersteuning in relatie tot de zorgplicht die scholen hebben, is leidend geweest voor onze koers in 2017.

Natuurlijk zijn er ook verbeterpunten. Die liggen met name op de verdere doorvoering van de governance, de kwaliteit van het cyclisch werken op alle niveaus (samenwerkingsverband, school, leerling), eigenaarschap en rolneming en een verdere vereenvoudiging van procedures en basisdocumenten. Deze verbeterpunten passen ook goed bij de fase waarin het samenwerkingsverband zich bevindt nl. die van doorontwikkelen en versterken binnen en tussen de scholen.

Ook in financieel opzicht staat het samenwerkingsverband er goed voor. Op basis van de in de oktober 2016 opgestelde rapportage inzake risicomanagement heeft het bestuur van het Samenwerkingsverband het weerstandsvermogen vastgesteld en zijn maatregelen getroffen om risico's verder te reduceren, bijv. door gebruik te gaan maken van de opting out mogelijkheden bij LWOO. Gezien de financieel gezonde situatie van het Samenwerkingsverband is er de komende jaren meer ruimte om extra te investeren in de versterking en verbreding van de basisondersteuning op de scholen. Het Samenwerkingsverband stimuleert scholen om in de komende periode verdere activiteiten te ontplooien die daaraan bijdragen.

Samenwerkingsverband V(S)O Duin- en Bollenstreek ligt goed op koers en kijkt met vertrouwen de toekomst tegemoet.

Namens het bestuur van het Samenwerkingsverband V(S)O Duin- en Bollenstreek,

J. van der Plas, voorzitter

Katwijk, juni 2018

1. Algemene informatie

Juridische structuur

Samenwerkingsverband V(S)O Duin- en Bollenstreek is een stichting bestaande uit 8 schoolbesturen met vestigingen in de Duin- en Bollenstreek, waarvan 1 schoolbestuur van buiten de regio (opting in schoolbesturen). Via een statutenwijziging is de bestaande Stichting Centrale Dienst van het Samenwerkingsverband VO/VSO Duin- en Bollenstreek omgevormd naar de Stichting Samenwerkingsverband V(S)O Duin- en Bollenstreek.

De rechtspersoonlijkheid van het samenwerkingsverband V(S)O Duin- en Bollenstreek is een stichting onder de naam van 'Stichting Samenwerkingsverband V(S)O Duin- en Bollenstreek' en is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 28082765.

Registratiegegevens

Het samenwerkingsverband V(S)O Duin- en Bollenstreek staat bij OCW en DUO geregistreerd als samenwerkingsverband VO-2803 met bestuur nummer 21662.

Correspondentieadres

Samenwerkingsverband V(S)O Duin- en Bollenstreek

Postadres: Postbus 307, 2220 AH Katwijk

Website: www.swvduinenbollenstreek.nl

Doelstelling Samenwerkingsverband

Het Samenwerkingsverband is één van de 74 samenwerkingsverbanden voor voortgezet onderwijs in Nederland. Bij het Samenwerkingsverband zijn alle scholen voor Voortgezet en Voortgezet Speciaal Onderwijs aangesloten uit de regio Duin- en Bollenstreek. In totaal gaat het in dit gebied om 20 locaties met ongeveer 10.000 leerlingen.

Onze samenwerking heeft tot doel; leerlingen met speciale ondersteuningsbehoeften in onze regio op de scholen aangesloten bij het Samenwerkingsverband een passend onderwijsaanbod te bieden, dat gericht is op het behalen van een diploma of voorbereidt op een arbeidsplaats of toe te leiden naar een passende dagbesteding. Het samenwerkingsverband vervult een actieve netwerkfunctie in de verbinding PO/SO, VO/VSO, MBO en gemeenten. In de verslagperiode is het overleg en de samenwerking over de plaatsing van leerlingen actief vormgegeven. Er ontstaat meer en meer een besef dat de besturen en scholen een gemeenschappelijke opdracht hebben. Het overleg met de gemeenten over de transitie jeugdzorg en de participatiewet is actief gevoerd.

Strategische beleidskeuzes

Er is bewust gekozen om passend onderwijs via de weg der geleidelijkheid vorm te geven.

Keuzes die gemaakt zijn, laten zich als volgt globaal omschrijven:

1. De leerlingprognoses en deelnamepercentages zoals opgenomen onder paragraaf 3 van de begroting, worden gehanteerd bij het opstellen van de begroting.
2. Uitgegaan wordt van integrale inzet van het lichte en zware zorgbudget en overige middelen.
3. Gestreefd wordt om het maximale deelnamepercentages VSO, LWOO en PrO terug te brengen op of onder het niveau van 01-10-2012 middels de versterking en verbreding van de ondersteuning in het regulier onderwijs. Het Samenwerkingsverband verstrekt een bijdrage aan scholen voor regulier VO voor de realisering daarvan middels de 'meerjaren agenda passend onderwijs' die scholen opstellen. Daarbij wordt ook nagegaan wat de rol en mogelijkheden zijn van de (preventieve) inzet van het VSO.
4. Scholen zijn verantwoordelijk voor het bieden van passend onderwijs, het Samenwerkingsverband faciliteert waar dat nodig en mogelijk is.
5. Het Samenwerkingsverband verzorgt zelf geen onderwijs.
6. Het Samenwerkingsverband neemt geen personeel in dienst.
7. De benodigde weerstandscapaciteit is in 2016 na een risicoanalyse bepaald op €700.000.
8. Het bestaande beleid is het vertrekpunt voor de begroting. Dit houdt in dat:
 - a) de middelen van het Samenwerkingsverband zoveel mogelijk naar scholen op basis van het inhoudelijk beleid van het Samenwerkingsverband;
 - b) de overheadkosten van het Samenwerkingsverband zo laag mogelijk worden gehouden;
 - c) leerlingen zoveel mogelijk in het regulier onderwijs worden opgevangen en dat plaatsing van leerlingen in een tijdelijke of tussenvoorziening zo min mogelijk en indien toch nodig zo kort mogelijk geschiedt.
9. Opgebouwde reserves worden ingezet binnen de beleidskaders van het Samenwerkingsverband.

Klachtenregeling

In voorkomende gevallen kunnen ouders/verzorgers een klacht indienen. Het samenwerkingsverband is aangesloten bij www.onderwijsgeschillen.nl. Informatie hierover is te vinden op de website van het Samenwerkingsverband. In 2017 zijn er geen klachtenprocedures geweest t.a.v. het Samenwerkingsverband. Wel is er een aantal keer contact geweest met een onderwijsconsulent. Onze samenwerking heeft tot doel: leerlingen met speciale ondersteuningsbehoeften in onze regio op de scholen aangesloten bij het Samenwerkingsverband een passend onderwijsaanbod te bieden, dat gericht is op het behalen van een diploma of voorbereidt op een arbeidsplaats of toe te leiden naar een passende dagbesteding.

Horizontale verantwoording

De verantwoording naar stakeholders van het gevoerde beleid en de resultaten vond plaats via dialoog en goede communicatie. In eerste instantie zijn belanghebbenden ouders, leerlingen en scholen. Met de ouders en werknemers van scholen zijn de ontwikkelingen en resultaten besproken in de Ondersteuningsplanraad (OPR). Daarnaast is aan directeuren en zorgcoördinatoren van de scholen structureel en periodiek verslag gedaan van de stand van zaken. Zij hebben binnen hun eigen organisatie informatie over de ontwikkelingen van het Samenwerkingsverband gecommuniceerd. Dit betrof onderwijsteams, medezeggenschapsraden/ ondernemingsraden en ouderraden. Daarnaast heeft het Samenwerkingsverband in het structureel periodiek overleg met gemeenten, samenwerkingsverband primair onderwijs Duin- en Bollenstreek en Regionaal Bureau Leerplicht eveneens verslag gedaan van de stand van zaken en (beoogde) voortgang van activiteiten van het Samenwerkingsverband. Naast het geven van inzicht in de ontwikkelingen passend onderwijs binnen het samenwerkingsverband heeft het afleggen van verantwoording ook tot doel te komen tot nadere afstemming.

Aangesloten besturen

Het samenwerkingsverband V(S)O Duin- en Bollenstreek is een stichting bestaande uit 8 schoolbesturen met vestigingen in de Duin- en Bollenstreek en 2 schoolbesturen van buiten de regio (opting in schoolbesturen).

De volgende schoolbesturen maken onderdeel uit van het Samenwerkingsverband:

	<u>brinnummers</u>
1. Bestuur Fioretti Teylingen	: 00UZ, 02KB
2. Stichting Het Rijnlands Lyceum	: 14TD
3. Stichting Andreas College voor Christelijk Voortgezet Onderwijs Katwijk e.o.:	25GD en 26HN;
4. Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Noordwijk	: 23KU
5. Stichting Speciaal Onderwijs Leiden e.o	: 14MY, 00OQ, 19UQ,
6. Leo Kanner Onderwijsgroep	: 00NT
7. Stichting Confessioneel Onderwijs Leiden	: 02VD
8. Stichting Wellant	: 01OE

Alle hierboven vermelde besturen hebben een vertegenwoordiger afgevaardigd om zitting te nemen in het bestuur van het Samenwerkingsverband.

2. Verslag van het bestuur

Bestuur en toezicht

Het bestuur van het Samenwerkingsverband is een toezichthoudend bestuur. Er wordt gewerkt volgens het zogenaamde bestuur-directeur model, waarin de directeur de dagelijkse leiding van het Samenwerkingsverband heeft en het bestuur toezicht houdt. Aan de directeur zijn ruime bevoegdheden en mandaten verleend, welke in een managementstatuut en het Toezichtskader zijn vastgelegd. In schooljaar 2017-2018 wordt dit model geëvalueerd en neemt het bestuur een besluit of in het licht van de code Goed Bestuur een overstap naar een ander model noodzakelijk en wenselijk is. Dit vanuit de optiek van de scheiding van bestuur en toezicht.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het goedkeuren van het Ondersteuningsplan van het Samenwerkingsverband en de begroting. Daarnaast benoemt het bestuur een externe accountant, stelt het jaarverslag op, ziet toe op de naleving van de wettelijke voorschriften, rechtmatige verwerving en rechtmatige en doelmatige besteding van middelen en treedt op als functionele werkgever van de directeur (benoeming, ontslag, schorsing, vaststelling beloning). De directeur van het Samenwerkingsverband heeft de dagelijkse leiding van het Samenwerkingsverband V(S)O Duin- en Bollenstreek, binnen de door het bestuur vastgestelde kaders.

Statutair is bepaald dat bij het samenwerkingsverband aangesloten schoolbesturen één persoon afvaardigen naar het samenwerkingsverband. Het bestuurslidmaatschap van het Samenwerkingsverband kan derhalve als nevenfunctie worden beschouwd. De organisatie waar bestuurders van het samenwerkingsverband hun betaalde hoofdfunctie hebben staat genoemd op pagina 6.

Het bestuur van het SWV streeft naar consensus in de besluitvorming. Daarom is in de statuten opgenomen dat consensus uitgangspunt is voor de besluiten die het bestuur moet nemen. Mocht het toch tot een stemming komen dan is een meerderheidsbesluit voldoende. Hiervoor gelden twee voorwaarden:

1. een geldig meerderheidsbesluit is een meerderheid van de in de vergadering vertegenwoordigde besturen
2. een meerderheid op basis van leerlingenaantal (gedefinieerd als het aantal leerlingen dat OCW aanhoudt voor de bekostiging van het SWV).

In 2017 bestond het bestuur uit de volgende personen:

Bevoegd gezag	Bestuur	Vertegenwoordiger bestuur SWV	Functie
Teylingen en Fioretti College	Stichting Fioretti Teylingen	de heer C. Kool tot 01-08-2017 De heer K. Vreugdenhil vanaf 01-08-2017	voorzitter lid
Rijnlands Lyceum Sassenheim	Stichting Het Rijnlands Lyceum	mevr. A. Verkade	secretaris, vice voorzitter
Andreas College en Limes	Stichting Andreas College voor Christelijk Voorgezet Onderwijs te Katwijk e.o.	de heer J. Stevens	lid
Northgo College	Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Noordwijk	de heer J. van der Plas tot 01-08-2017 vanaf 01-08-2017	lid voorzitter
Thermiek, Korte Vlietschool, het Duin	Stichting Speciaal onderwijs Leiden e.o.	de heer I. Roosjen	lid
Leo Kannerschool, Leo Kanner College, P.C. Hooftcollege	Leo kanner Onderwijsgroep	de heer R. Timmer	lid
Visser 't Hooft Rijnsburg	Stichting Confessioneel Onderwijs Leiden	de heer H. van Alphen	lid
Wellantcollege Rijnsburg	Stichting Wellant	de heer B. Klaasen tot 15-06-2017 de heer G. Bollen vanaf 30-06-2017	lid lid

Het bestuur heeft in 2017 vier keer formeel vergaderd.

De volgende agendapunten werden hierbij, in willekeurige volgorde aan de orde gesteld:

- Opting Out LWOO
- Prognose leerlingaantallen
- Privacyreglement
- Agenda Passend Onderwijs
- Internationale Schakelklas
- Financiën: balans, exploitatie, begroting, meerjarenbegroting, jaarrekening, jaarverslag
- Evaluatie bestuursmodel en governance
- Statuten en reglementen OPR

Besluiten bestuur

- Goedkeuring van de aanvraag opting out LWOO
- Goedkeuring addendum bij het ondersteuningsplan 2016-2020
- Goedkeuring van de begroting 2018
- Vaststelling van het Jaarverslag 2016
- Benoeming van de heer Gerrit Bollen en de heer Kees Vreugdenhil tot lid van het Algemeen Bestuur van het Samenwerkingsverband, participierend respectievelijk namens het bestuur van de Stichting Wellant en de Stichting Fioretti Teylingen
- Benoeming van de heer Johan van der Plas tot voorzitter van het bestuur van het Samenwerkingsverband
- Goedkeuring statuten en reglementen OPR
- Het bestuur gaat akkoord met het privacyreglement
- Goedkeuring van het voorstel betreffende ondersteuning PC Hooft College m.b.t. onderwijs aan specifieke doelgroep.

Gerealiseerde ontwikkelingen van het afgelopen jaar en verwachte toekomstige ontwikkelingen in de interne en externe kwaliteitszorg

In het ondersteuningsplan zijn uitgangspunten voor beleid geformuleerd alsmede doelen en beoogde resultaten voor verschillende beleidsonderdelen. De hieronder beschreven doelen hebben met name een financiële relatie met de programma's.

Uitgangspunten

Passend onderwijs op VO- scholen	
Doel	Continuering, versterking en verbreding (basis)ondersteuning
Resulta(a)t(en)	- Iedere VO-school heeft een Agenda Passend Onderwijs waaraan actief wordt gewerkt, gericht op de door de school gestelde doelen - Ondersteuning is een herkenbaar en waar mogelijk geïntegreerd onderdeel van het onderwijs - Doorontwikkeling arrangementen en maatwerk in de school - Ouders worden betrokken indien er sprake is van structurele ondersteuningsbehoeften van hun kind - Interne en externe expertise is beschikbaar in de school (gedragsdeskundigen, jeugd- en gezinsteams externe inhuur)
Vervolg/ontwikkeling	Alle scholen voor VO evalueren de Agenda Passend Onderwijs en stellen een nieuwe Agenda op voor schooljaar 2018-2019

Passend onderwijs op LWOO, PrO, VSO	
Doel	Terugdringen bureaucratie en budgetbeheersing Samenwerkingsverband
Resulta(a)t(en)	- Besluit tot opting out LWOO in relatie tot bekostiging LWOO/PrO - Scholen stellen Ontwikkelagenda LWOO met begroting op - Besluit tot afgifte TLV cluster 4 voor duur schoolcarrière indien mogelijk - Versnelde procedure her-TLV aanvragen - Maatwerktrajecten op PC Hooft College. Ook leerlingen Praktijkonderwijs kunnen indien nodig aldaar worden begeleid
Vervolg/ontwikkeling	Continuering en monitoring

Passend onderwijs m.b.v. het Samenwerkingsverband	
Doel	Realisatie van dekkend netwerk en ondersteuning scholen, ouders en instanties bij hulpvragen
Resulta(a)t(en)	- Voorzieningen voor specifieke doelgroepen zijn met steun van het Samenwerkingsverband gerealiseerd door KTS (Symbiose) en PC Hooft College (maatwerktrajecten). - Het Loket Passend Onderwijs adviseert scholen, ouders en instanties bij ondersteuningsvragen op het gebied van onderwijs dan wel onderwijs-zorgarrangementen
Vervolg/ontwikkeling	Continuering en monitoring

Passend onderwijs en ouders	
Doel	Samenwerking met ouders
Resulta(a)t(en)	- Actuele, overzichtelijke website: informatie over passend onderwijs verder ontsloten voor ouders - Zoekfunctie m.b.t. passend onderwijs op website op basis van Schoolondersteuningsprofielen - Met besturen PO ouderinformatieavonden POVO gerealiseerd - Overleggen met de Ondersteuningsplanraad georganiseerd - Ondersteuning van ouders door het Loket Passend Onderwijs bij hulpvragen - Instemming OPR met addendum bij Ondersteuningsplan m.b.t. Opting Out
Vervolg/ontwikkeling	Continuering en monitoring

Netwerkpartners	
Doel	Samenwerken met lokale overheden
Resulta(a)t(en)	- Ontwikkelagenda samenwerking scholen met Jeugd-en gezinsteams op schoolniveau - Aansluiting naar arbeidsmarkt voor kwetsbare jongeren en integraal arrangeren van ondersteuning en zorg wordt voortsnog op casusniveau besproken en geregeld. Van daaruit wordt gezien wat beleidsmatig moet worden afgestemd - Ontwikkelagenda onderwijs-gemeenten - Afstemming beleid tussen gemeenten en Swv's m.b.t. thuiszitters

Vervolg/ontwikkeling	Continuering en monitoring
----------------------	----------------------------

Overgang PO-V(S)O en V(S)O-MBO	
Doel	Doorgaande schoolloopbanen
Resulta(a)t(en)	- 100% van de leerlingen uit PO voor 1 augustus 2017 geplaatst in V(S)O - Collegiaal overleg overstap POVO en VO-MBO, POVO themabijeenkomsten georganiseerd en procedure aangepast - Loket Passend Onderwijs geeft doelmatige adviezen aan scholen, ouders en instellingen - Zoekfunctie naar passend onderwijs voor leerlingen via website Swv op basis van Schoolondersteuningsprofielen aangesloten scholen - Geconstateerd is dat er een tekort is aan het aantal lesplaatsen VSO voor leerlingen met een gedrags- of psychiatrische problematiek voor leerlingen havo en vwo
Vervolg/ontwikkeling	- Actueel houden procedure POVO middels structureel overleg - VO-MBO overstap voor leerlingen met extra ondersteuning wordt in het kader van het VSV-beleid gecontinueerd en voor een kleine groep dreigende uitvallers vanuit het VSO wordt een trajectklas in het MBO ingericht - Versterken afstemming met jeugdhulp - Het aantal beschikbare plaatsen voor leerlingen uit de regio Duin- en Bollenstreek op het Leo Kanner College is ontoereikend
Vervolg/ontwikkeling	- Overleg met het Leo Kanner Onderwijsgroep over het aantal beschikbare plaatsen voor leerlingen uit de regio Duin- en Bollenstreek - Met het VSO en het VO nagaan hoe meer leerlingen passend onderwijs in het regulier onderwijs kunnen ontvangen - Start Trajectklas voor leerlingen die vanuit VSO cluster 4 dreigen uit te vallen bij de overstap naar MBO

Monitoring en evaluatie	
Doel	Adequate monitoring van de situatie in de regio met betrekking tot passend onderwijs
Resulta(a)t(en)	- Onderwijs Transparant (OT) verder verbeterd als digitaal systeem voor schoolloopbanen en arrangeren - Evaluatie agenda Passend Onderwijs
Vervolg/ontwikkeling	- Analyse, conclusies op basis van kengetallen en kwalitatieve informatie, o.a. via de Agenda Passend Onderwijs - Dashboard verder ontwikkelen

Naast bovenstaande zal in het licht van ontwikkelingen van de in de interne en externe kwaliteitszorg ingezet worden op verdere doorvoering van de governance, de kwaliteit van het cyclisch werken op alle niveaus (samenwerkingsverband, school, leerling), eigenaarschap en rolneming, uitwisseling van kwaliteitszorggegevens tussen scholen onderling, analyse en interpretatie van data en een verdere vereenvoudiging van procedures en basisdocumenten

Onderzoek

Het Swv verzamelt kengetallen, analyseert deze, benoemt actiepunten en zet die overeenkomstig in. Het Swv heeft in 2017 geen onderzoek gedaan en deze zijn ook voor de komende jaren niet voorzien.

Governance

De wet goed onderwijs en goed bestuur gaat onder meer over de functiescheiding tussen bestuur en intern toezicht. Elk bestuur is verplicht toe te lichten op welke wijze de Code Goed Bestuur wordt toegepast.

De Stichting Samenwerkingsverband V(S)O Duin- en Bollenstreek kent als bestuursmodel het zogenaamde 'bestuur-directeur model'. Dit model voldoet aan de wettelijke eisen van scheiding van de functies van bestuur en intern toezicht doordat het bestuur van het samenwerkingsverband - belast met het besturen van de stichting - de rol van intern toezichthouder op zich neemt en bestuurlijke taken en bevoegdheden aan de directeur van het samenwerkingsverband mandateert. Het bestuur van het samenwerkingsverband ziet toe op de uitvoering van die taken en de uitoefening van die bevoegdheden. In de tweede helft van 2017 is dit model geëvalueerd. In de notitie 'Governance in het Samenwerkingsverband V(S)O Duin- en Bollenstreek' wordt aangegeven waar en hoe het Swv t.a.v. governance afwijkt van de code goed onderwijsbestuur voortgezet onderwijs. Daarnaast is er voor gekozen de nevenfuncties van de bestuursleden niet in het bestuursverslag op te nemen en wijkt daarmee af van de code goed onderwijsbestuur.

Het bestuur heeft besloten het vigerende model te continueren, maar zal nadrukkelijker de rol, taak en verantwoordelijkheid van intern toezichthouder vervullen. Daartoe zal het directie-overleg van directeuren van de scholen met de directeur Swv worden gepositioneerd en geformaliseerd (reglement) en het toezichtskader en managementstatuut opnieuw onder de loop genomen worden. Op deze wijze zal scheiding van beleid en uitvoering versus toezicht worden gerealiseerd.

De evaluatie met de directeur vindt per schooljaar plaats. De laatste evaluatie heeft plaatsgevonden in oktober 2016 (schooljaar 2016-2017).

Er is in 2017 naar het oordeel van het bestuur geen sprake geweest van situaties met potentieel tegenstrijdig belang. Op het feit dat volgens de statutaire bepalingen bestuurders van het Swv ook een rol vervullen in de deelnemende scholen van het Swv, is in de notitie 'Governance in het Samenwerkingsverband V(S)O Duin- en Bollenstreek' nader ingegaan, als zijnde een wenselijk geachte situatie.

Statutair is bepaald dat bij het samenwerkingsverband aangesloten schoolbesturen één persoon afvaardigen naar het samenwerkingsverband. Het bestuurslidmaatschap van het Samenwerkingsverband kan derhalve als nevenfunctie worden beschouwd. De organisatie waar bestuurders van het samenwerkingsverband hun betaalde hoofdfunctie hebben staat genoemd op pagina 6. In het kader van de evaluatie van het bestuur-directeur model in schooljaar 2017-2018 zal nagegaan worden of en op welke wijze betaalde en/of onbetaalde (neven)functies van bestuurders van het samenwerkingsverband geïnventariseerd dienen te worden.

Vergoeding leden algemeen bestuur

De leden van bestuur genieten geen vergoeding van het Samenwerkingsverband.

Directie Samenwerkingsverband

De directie van het samenwerkingsverband wordt gevormd door de heer B. Wiggers. De directeur werkt op basis van een managementstatuut en een toezichtkader.

Scholing/deskundigheidsbevordering

Scholing en deskundigheidsbevordering zijn in 2017 door medewerkers van het Samenwerkingsverband m.n. gevolgd door bezoeken van informatiebijeenkomsten of seminars. De heer J. van 't Wout (beleidsmedewerker van het Samenwerkingsverband) heeft in de verslagperiode tevens de leergang Basisbekwaam Schoolleider gevolgd aan de NSO-CNA Leiderschapsacademie.

Evenredige vertegenwoordiging

In artikel 32b van de WVO is bepaald dat het bevoegd gezag ten behoeve van de directie van elk van zijn scholen, indien daaraan van een ondervertegenwoordiging van vrouwen in de directie sprake is, eenmaal in de 4 jaar een document inzake evenredige vertegenwoordiging van vrouwen in de schoolleiding vaststelt. Dit document is niet beschikbaar en vastgesteld. Het aantal personeelsleden is bescheiden van omvang en wordt geleid door een directeur. Uitbreiding van het management is niet voorzien.

3. Organisatie

Bestuur-directeur model

De stichting kent een zogenaamd bestuur-directeur model, waarin de directeur de dagelijkse leiding van het Samenwerkingsverband heeft. Het bestuur is een toezichthoudend bestuur. Aan de directeur zijn ruime bevoegdheden en mandaten verleend, welke in een managementstatuut en het Toezichtkader zijn vastgelegd.

Besluitvorming bestuur

Het bestuur van het Samenwerkingsverband streeft naar consensus in de besluitvorming. Daarom is in de statuten opgenomen dat consensus uitgangspunt is voor de besluiten die het bestuur moet nemen. Mocht het toch tot stemmen komen dan is een meerderheidsbesluit voldoende. Hiervoor gelden twee voorwaarden:

- een geldig meerderheidsbesluit is een meerderheid van de in de vergadering vertegenwoordigde besturen
- een meerderheid op basis van leerlingenaantal (gedefinieerd als het aantal leerlingen dat OCW aanhoudt voor de bekostiging van het Samenwerkingsverband).

In de statuten van het Samenwerkingsverband is een voorziening opgenomen voor geschillenbeslechting indien schoolbesturen het niet eens zijn met een uitspraak van het Samenwerkingsverband en er in onderling overleg niet uitkomen. Er kan dan een beroep gedaan worden op de Landelijke Arbitragecommissie Samenwerkingsverbanden passend onderwijs (LAS). De uitspraak van de LAS is bindend voor alle partijen.

Werkorganisatie

De werkorganisatie bestaat secretariële- en administratieve ondersteuning, een beleidsmedewerker en een functionaris van het Loket Passend Onderwijs. Bij deze laatste kunnen scholen, ouders en instellingen terecht bij vragen over ondersteuning op school of toelaatbaarheid VSO. De functionaris is ook voorzitter van de Adviescommissie Toelaatbaarheid (ACT). De directeur geeft leiding aan de werkorganisatie.

Huisvesting

De kantoorruimte van het samenwerkingsverband V(S)O Duin- en Bollenstreek is gevestigd aan de Louise de Colignylaan 2, 2224 VT te Katwijk. Overleggen vinden in 2017 plaats in de kantoorruimte of op één der scholen of bij ketenpartners.

Het Scholenoverleg

Het Scholenoverleg bestaat uit leden van de directies van de aangesloten scholen. De activiteiten zijn gericht op het ontwikkelen, voorbereiden en uitvoeren van inhoudelijk beleid van de stichting en kent specifiek tot taak: het zorg dragen voor het uitvoeren van het Ondersteuningsplan binnen de eigen schoolorganisatie alsmede het nakomen van in dat kader genomen besluiten en gemaakte afspraken. Het Scholenoverleg fungeert tevens als netwerk voor wederzijdse informatie- en gedachtenuitwisseling. De directeur zit het Scholenoverleg voor.

Commissies van het Samenwerkingsverband

- Adviescommissie Toelaatbaarheid (ACT) geeft advies aan de directeur over een aanvraag voor een Toelaatbaarheidsverklaring (TLV).
- Adviescommissie LWOO/Pro (ACLP), voorheen Permanente Commissie Leerlingenzorg (PCL), voorziet de directeur van advies over aanvragen voor een aanwijzing LWOO of een TLV voor het Praktijkonderwijs.

Ondersteuningsplanraad (OPR)

Het Samenwerkingsverband V(S)O Duin- en Bollenstreek heeft een Ondersteuningsplanraad (OPR). De Wet Medezeggenschap op Scholen (WMS) is hierop van toepassing. De (G)MR-en (voor het Wellantcollege de Ondernemingsraad) van de afzonderlijke schoolbesturen) vaardigen leden af voor de OPR. De OPR heeft 14 zetels, 2 zetels per deelnemend schoolbestuur, nl. 1 personeelslid en 1 ouder/leerling. De Ondersteuningsplanraad van het heeft op 30 juni 2016 ingestemd met het Ondersteuningsplan van het Samenwerkingsverband V(S)O Duin- en Bollenstreek. De directeur van het Samenwerkingsverband voert namens het bestuur het overleg met de Ondersteuningsplanraad.

Samenwerkingsverband en netwerken

Elke school geeft zelf actief vorm aan passend onderwijs voor haar leerlingen. Daarbij vormt elke school een onderdeel van het netwerk. Het netwerk is van groot belang om vorm en inhoud te geven aan het uitgangspunt: "Wij zijn samen verantwoordelijk voor onze leerlingen". Het Samenwerkingsverband V(S)O Duin- en Bollenstreek organiseert netwerkbijeenkomsten om samen passend onderwijs te bieden en actief zorg te dragen voor een dekkend onderwijsondersteuningsaanbod voor alle leerlingen in de regio.

De rol van het Samenwerkingsverband V(S)O Duin- en Bollenstreek is:

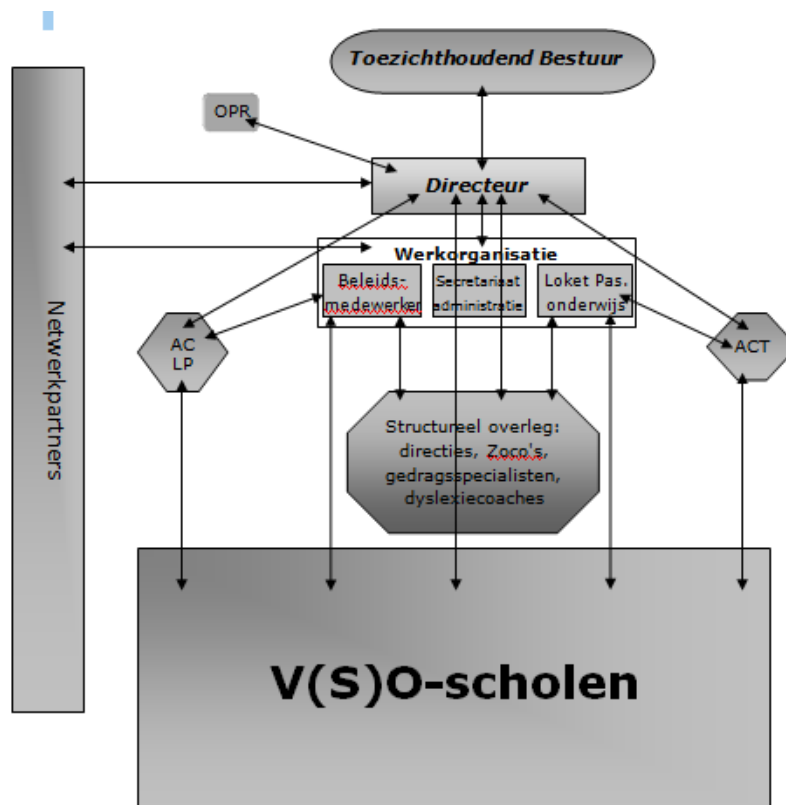
- Kennis delen
- Stimuleren en spiegelen
- Initiëren
- Regisseren
- Scheppen van voorwaarden voor samenwerking
- Dienstverlening en facilitering
- Toekenning bekostiging

Uitgegaan wordt van in ieder geval de volgende activiteiten:

- *Netwerkbijeenkomsten met gemeenten en jeugdzorginstellingen*
Doel: realiseren en bevorderen van onderwijs-zorg-arrangementen, vormgeven van regionale ambities, stimuleren van het delen en gebruikmaken van elkaars expertise
Deelnemers: vertegenwoordigers gemeenten, instellingen voor jeugdhulp, vertegenwoordigers van scholen uit de regio (mede afhankelijk van het thema van de bijeenkomst/activiteit) en het Samenwerkingsverband

- *Expertisebijeenkomsten*
Doel: informeren, vergroten kennis over actuele thema's
Deelnemers: zorgcoördinatoren, gedragsspecialisten, dyslexiecoaches van alle schoollocaties van Samenwerkingsverband V(S)O Duin- en Bollenstreek.

Organogram

4. Financiële zaken

4.1 Financiële gang van zaken in 2017

Het resultaat over het boekjaar 2017 laat een negatief resultaat zien van € 775.000, - tegenover een begroot tekort van € 900.000, -.

Staat van baten en lasten

	Realisatie	Begroting	Realisatie	Vershil	Vershil
				t.o.v.	t.o.v.
(in euro's x 1.000)	2017	2017	2016	Begroting	2016
Rijksbijdragen	11.064	10.631	10.563	433	501
Overige overheidsbijdragen en subsidies	0	0	0	0	0
Overige baten	0	0	0	0	0
Totaal baten	11.064	10.631	10.563	433	501
Personeelslasten	329	333	439	-4	-110
Afschrijvingen	0	0	0	0	0
Huisvestingslasten	5	5	7	0	-2
Overige materiële lasten	112	116	78	-4	34
Doorbetalingen aan schoolbesturen	11.395	11.087	9.558	308	1.837
Totaal lasten	11.841	11.541	10.082	300	1.759
Saldo baten en lasten	-777	-910	481	133	-1.258
Financieel baten en lasten	2	10	7	-8	-5
Totaal resultaat	-775	-900	488	125	-1.263

De verschillen tussen de realisatie 2017 en 2016 zijn voornamelijk het gevolg van de, eerder afgesproken "bijdrage aan scholen inzake extra middelen" deze zijn opgenomen onder de doorbetalingen aan schoolbesturen. Daarnaast zijn als gevolg van hogere tarieven en wijzigingen in de leerlingaantallen de rijksbijdragen hoger uit gevallen. Hier tegenover staan hogere verplichte afdrachten uitgevoerd door OCW welke zijn opgenomen onder de doorbetalingen aan schoolbesturen.

Over het verschil tussen begroting en de realisatie 2017 valt het volgende op te merken:

Baten

Als gevolg van hogere tarieven en wijzigingen in de leerlingaantallen vallen de rijksbijdragen ongeveer € 433.000,- hoger uit dan begroot. Hier tegenover staan deels hogere verplichte afdrachten uitgevoerd door OCW welke zijn opgenomen onder de doorbetalingen aan schoolbesturen.

Lasten

Bij de lasten zijn de doorbetalingen aan schoolbesturen per saldo € 308.000, - hoger, voornamelijk doordat de verplichte afdrachten uitgevoerd door OCW als gevolg nieuwe tarieven en wijzigingen in de leerlingaantallen hoger uitvielen.

Financiële baten en lasten

Door de daling van de rente percentages zijn de rentebaten lager uitgevallen dan begroot.

Balans per 31 december

(in euro's x 1.000)	2017	2016	Vershil
Materiële vaste activa			
Vorderingen	15	15	0
Liquide middelen	2.083	2.731	-648
Totaal activa	2.098	2.746	-648
Eigen vermogen	1.903	2.678	-775
Voorzieningen	0	0	0
Kortlopende schulden	195	68	127
Totaal passiva	2.098	2.746	-648

Onder de overige vorderingen zijn o.a. de nog te ontvangen rente inkomsten opgenomen. Het negatieve resultaat over 2017 van € 775.000,- heeft er toe geleid dat het saldo van de liquide middelen en het saldo van het eigen vermogen is afgenomen. Voor een uitgebreide toelichting op de mutatie in de liquide middelen verwijzen wij u naar het kasstroomoverzicht van deze jaarrekening. De financiering gebeurt volledig door OCW. Onder de kortlopende schulden zijn de per 31 december 2017 nog niet uitgekeerde gelden van de groeitelling opgenomen.

4.2 Financiële positie en kengetallen

Aan de hand van de balans per 31 december 2017, de staat van baten en lasten 2017, de begroting 2018 en het meerjarenperspectief 2019-2020 zijn de volgende kengetallen berekend:

Overzicht kengetallen	Realisatie 2017	Begroting 2018**	Prognose 2019**	Prognose 2020**
Solvabiliteit II (eigen vermogen + voorzieningen / totaal vermogen)	91%	88%	82%	82%
Rentabiliteit (netto resultaat/totale baten)	-7,0%	-4,8%	-4,3%	0,0%
Weerstandsvermogen (eigen vermogen/totale baten)	17%	12%	8%	8%
Liquiditeit (current ratio) (vlottende activa/ kortlopende schulden)	10,76	8,03	5,55	5,55

** De jaren 2018 t/m 2020 zijn gebaseerd op de begroting 2018 en het meerjarenperspectief 2019-2020 waarbij de prognose cijfers voor 2017 zijn vervangen door de werkelijke cijfers 2017.

Solvabiliteit

In het algemeen kan vastgesteld worden dat de solvabiliteitspositie als positief mag worden beoordeeld.

Rentabiliteit

De rentabiliteit hangt af van het resultaat over het boekjaar. Door het negatieve resultaat over 2017 is het rentabiliteit percentage uitgekomen op -7,0.

Weerstandvermogen

Het weerstandvermogen geeft aan of de instelling in staat is financiële tegenslagen in de toekomst op te vangen. Het bestuur van het Samenwerkingsverband heeft in 2016 bepaald dat versterking van passend onderwijs kan plaatsvinden door extra inzet middelen vanuit de reserves. De afbouw van de reserves en de daarmee gepaard gaande extra inzet van middelen zal vanaf 2017 in 3 jaar plaatsvinden. Het weerstandvermogen van het Samenwerkingsverband is na een risico-analyse vastgesteld op ongeveer €700.000, - zodat er voldoende liquide middelen zijn om eventuele (tijdelijke) tekorten op te vangen.

Liquiditeit (current ratio)

De current ratio geeft aan in hoeverre het bestuur aan haar verplichtingen op korte termijn (1 jaar) kan voldoen. Een current ratio van 1,0 is voldoende. De 10,76 in 2017 is dan ook voldoende.

4.3 Treasury

In 2016 is een treasurystatuut opgesteld welke voldoet aan de Regeling Beleggen en Belenen voor Onderwijsinstellingen van het ministerie van OCW. Liquide middelen welke niet direct nodig zijn voor de directe bedrijfsvoering worden op reguliere bank- en spaarrekeningen aangehouden. De financiële baten op deze rekeningen zijn gezien de lage rentestand zeer beperkt.

4.4 Continuïteitsparagraaf

In haar brief 'versterking bestuurskracht onderwijs' kondigde de minister een aanpassing van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs aan, die onder andere de opname van een zogeheten 'continuïteitsparagraaf' in het jaarverslag verplicht stelt. Op 20 december 2013 is deze aanpassing in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs gepubliceerd. Zoals reeds aangekondigd dient in het jaarverslag gerapporteerd te worden over het financiële beleid en de verwachte effecten daarvan in de drie verslagjaren volgend op het verslagjaar. Dit betreft:

- Kengetallen (personeel per categorie en leerlingenaantallen)
- Balansramingen
- Ramingen van staat van baten en lasten
- Toelichtingen op deze onderdelen

Daarnaast dient er te worden gerapporteerd over de aanwezigheid en de werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem en de belangrijkste risico's en onzekerheden. Ook dient het toezichthoudend orgaan verslag te doen over de wijze waarop zij het bestuur ondersteunt en/of adviseert over beleidsvraagstukken en de financiële problematiek.

4.4.1 Kengetallen m.b.t. de verwachte ontwikkeling van het personeelsbestand en het aantal leerlingen

Personele bezetting

Het samenwerkingsverband heeft geen eigen personeel in dienst. De directeur (1 fte) en medewerker van het Loket Passend onderwijs (0,4 fte) worden ingehuurd via detachering vanuit de Stichting Fioretti Teylingen. Een beleidsmedewerker is voor 0,4 fte ingehuurd via detachering vanuit het Wellantcollege en de secretarieel medewerker wordt voor 0,2 fte gedetacheerd naar het samenwerkingsverband door de Leo Kanner Onderwijsgroep.

Leerlingprognoses en deelnamepercentages

Aantal leerlingen regulier

op teldatum 1 oktober	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
VO overige	8.884	9.007	9.226	9.263	9.078	8.896	8.718	8.631	8.545
leerlingen LWOO	829	805	788	691	825	829	816	810	800
leerlingen PRO	264	273	246	250	238	212	205	200	200
Totaal VO	9.977	10.085	10.260	10.204	10.141	9.937	9.739	9.641	9.545
% LWOO/PrO van Totaal	10,96	10,69	10,08	9,22	10,48	10,48	10,48	10,48	10,48

Aantal leerlingen VSO

op teldatum 1 oktober	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2021
categorie 1 (laag)	305	290	279	290	291	290	287	285	280
categorie 2 (midden)	14	11	26	24	26	26	26	25	25
categorie 3 (hoog)	57	47	31	26	25	25	24	23	23
Totaal VSO	376	348	336	340	342	341	337	333	328
% VSO van Totaal VO	3,77	3,45	3,27	3,33	3,37	3,43	3,46	3,45	3,44

Groei aantal VSO leerlingen

op teldatum 1 februari	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
categorie 1 (laag)	6	9	11	12	11	10	9	8	7
categorie 2 (midden)	0	0	1	1	2	2	2	2	1
categorie 3 (hoog)	0	0	1	1	1	1	1	1	1
Totaal	6	9	13	14	14	13	12	11	9

Ontwikkeling van het aantal leerlingen

In de berekeningen zijn de aantallen tot 1 oktober 2017 weergegeven conform de opgave DUO in Kijkglas. De prognoses van het aantal leerlingen vanaf 2018 zijn gebaseerd op op basis van prognoses van scholen en cijfers uit de vermelde bronnen¹.

Opgemerkt dient te worden dat vanwege de beperkte historische data vanaf de invoering passend onderwijs en de gewijzigde procedures en criteria voor toelaatbaarheidsbepaling VSO per 1 augustus 2014 deze aannames nog sterk indicatief van aard zijn. De hierboven genoemde aantallen VO overige en VSO zijn hoger dan de geprognosticeerde aantallen van de begroting 2017. De aantallen Praktijkonderwijs liggen lager dan verwacht. Op basis van de prognoses valt te zien dat er vanaf 1 oktober 2017 een daling van het totaal aantal leerlingen in het Samenwerkingsverband met jaarlijks 1%-2% zal zijn. In de begroting 2017-2020 werd verwacht dat er tegelijk met de krimp van het totaal aantal leerlingen een daling zou zijn van het deelnemerspercentage VSO-, LWOO- en PrO-leerlingen. Voor PrO wordt daar nog steeds van uitgegaan, voor LWOO zal vanaf 1 januari 2018 een vorm van populatiebepaling plaatsvinden in samenhang met de bekostiging voor PrO. Hierdoor wordt voor deze doelgroepen volledige kostenbeheersing bereikt.

Voor VSO is er in de komende jaren een lichte procentuele groei waarneembaar voor categorie 1 en 2 en een geringe procentuele afname van categorie 3. De groei van categorie 1 heeft deels te maken met een toename van het aantal aan het samenwerkingsverband doorberekende residentieel geplaatste leerlingen. Daarnaast is er, in overleg met de Leo Kanner Onderwijsgroep, een uitbreiding van het aantal VSO plaatsen per 01-08-2017 gerealiseerd. De toename van categorie 2 heeft te maken met toekenningen op basis van ondersteuningsbehoeften en niet op basis van aandoeningen, zoals dat voor passend onderwijs geschiedde. Voor de VSO groeitelling met peildatum 1 februari worden geen grote veranderingen verwacht.

¹ - Prognoses aantal leerlingen, Een schatting van het aantal leerlingen dat per school verwacht wordt in de jaren 2010 tot en met 2033, DUO <https://duo.nl/open Onderwijsdata/databestanden/vo/leerlingen/leerlingen-vo-11.jsp>

- Leerlingprognoses Rijnstreek 2012-2025, Onderzoek in opdracht van OCW, Sil Vrielink en Dik Leering, september 2012 <http://www.voion.nl/downloads/dd7811e2-2c1d-404a-b19a-678b628036f2>

- Opgave prognoses leerlingaantallen van bij het Samenwerkingsverband aangesloten scholen

4.4.2 Meerjarenprognose van de balans en de staat van baten en lasten

Balans per 31/12 (in euro's x 1.000)	werkelijk 2017	begroting 2018 *	prognose 2019 *	prognose 2020 *
Materiële vaste activa				
Vorderingen	15	15	15	15
Liquide middelen	2.083	1.551	1.068	1.068
Totaal activa	2.098	1.566	1.083	1.083
Eigen vermogen	1.903	1.371	888	888
Voorzieningen				
Kortlopende schulden	195	195	195	195
Totaal passiva	2.098	1.566	1.083	1.083

De meerjarenprognose van de balans is gebaseerd op de begroting 2018 en het meerjarenperspectief 2019-2021 waarbij de prognose cijfers voor 2017 zijn vervangen door de werkelijke cijfers 2017. De vorderingen en kortlopende schulden zijn in de berekening als constante factor meegenomen.

In 2017 hebben er geen investeringen plaatsgevonden. Omdat er in de komende jaren geen investeringen zullen plaatsvinden is er tevens geen investeringsbegroting opgesteld.

Staat van baten en lasten

	Realisatie	Begroting	Prognose	Prognose
(in euro's x 1.000)	2017	2018	2019	2020
Rijksbijdragen	11.064	11.134	11.165	11.115
Overige overheidsbijdragen en subsidies				
Overige baten				
Totaal baten	11.064	11.134	11.165	11.115
Personeelslasten	329	241	237	239
Afschrijvingen				
Huisvestingslasten	5	6	6	6
Overige materiële lasten	112	114	114	114
Doorbetalingen aan schoolbesturen	11.395	11.306	11.292	10.757
Totaal lasten	11.841	11.667	11.649	11.116
Saldo baten en lasten	-777	-533	-484	-1
Financiële baten en lasten	2	1	1	1
Totaal resultaat	-775	-532	-483	0

Voor de jaren 2018 en 2019 wordt een tekort verwacht. Dit kan worden toegeschreven aan hogere toekenning van 'bijdrage aan scholen inzake extra middelen'. Het bestuur van het Samenwerkingsverband heeft bepaald dat versterking van passend onderwijs kan plaatsvinden door extra inzet middelen vanuit de reserves.

4.4.3 Overige rapportages

Interne risicobeheersings- en controlesysteem.

Het bestuur en de directie van de stichting hechten belang aan een goede werking van de interne controle en beheersing van risico's. Hiertoe zijn tussen bestuur en directie afspraken gemaakt. In de planning- en controlcyclus van het bestuur speelt het administratiekantoor en een externe controller een rol. De jaarlijks op te stellen begroting en het meerjarenperspectief vormt de basis voor het beheer van de middelen van de stichting. De begroting is gebaseerd op de uitgangspunten en financiële kaders zoals deze opgenomen is in de begroting.

In deze paragraaf gaan we verder in op risico's. Risico's definiëren wij als doelstelling bedreigende factoren, waar wij onvoldoende op kunnen anticiperen omdat de zekerheid of de omvang nog onvoldoende duidelijk is om het bedreigende element af te dekken.

Op basis van een risico-analyse is geconcludeerd dat de risico's van het Samenwerkingsverband beperkt zijn. De grootste vraagtekens betreffen:

- het feit dat er geen eenduidige gegevens beschikbaar zijn over het verwacht totaal aantal leerlingen waarvoor het Samenwerkingsverband bekostiging zal ontvangen. In het prognoseoverzicht valt vanaf 2017 een gestage lichte daling te zien;
- het gebrek aan historische gegevens omtrent het te verwachten deelnamepercentage VSO en LWOO/PrO. Daarom zal jaarlijks goed gekeken moeten worden naar de ontwikkeling van de lasten, m.n. die gerelateerd zijn aan de bekostiging van het aantal VSO-, LWOO- en PrO-leerlingen die tot het SWV gerekend worden. Daarbij kan worden aangetekend dat het huidige deelnamepercentage VSO ligt:
 - voor de VSO-bekostigingscategorie 'laag' iets onder het landelijk gemiddelde
 - voor de categorie 'midden' op het landelijk gemiddelde
 - voor de categorie 'hoog' op het landelijk gemiddelde. Een daling van laatstgenoemde categorie is sinds 2015 in gang gezet..

Mochten onverhoopt de lasten voor zware en/of lichte ondersteuning leiden tot een tekort bij het Samenwerkingsverband, dan zal DUO de deelnemende besturen van de scholen in het Samenwerkingsverband korten in de lumpsum. Diezelfde besturen zullen in dat geval bovendien de middelen van het Samenwerkingsverband aanvullen, zodat de uitvoering en lasten van het Samenwerkingsverband gedekt zijn. Op basis van de risico-analyse is een overschrijding van de begroting niet te verwachten. Het bestuur heeft het weerstandsvermogen op basis van de risico-analyse vastgesteld op €700.000. Om risico's verder te beperken heeft het bestuur van het Samenwerkingsverband voorts besloten om per 1 januari 2018 voor LWOO gebruik te gaan maken van een opting-out variant, waardoor de baten en lasten voor de LWOO en PrO posten in evenwicht zijn en de risico's voor een negatief resultaat voor deze posten nihil is. Mocht het nodig zijn onvoorziene uitgaven te doen, dan zal het weerstandsvermogen ingezet worden voor het opvangen van de risico's. In passend onderwijs kan de lumpsum van scholen worden aangesproken bij tekorten van het Samenwerkingsverband. Aangezien het deelnamepercentage niet boven de 100% komt, zal dit niet het geval zijn.

Rapportage toezichthoudend orgaan.

In het bestuursverslag op pagina 5 zijn de activiteiten van het bestuur opgenomen.

Jaarrekening 2017

Stichting Samenwerkingsverband V(S)O Duin- en Bollenstreek

A.1.0 Grondslagen voor waardering

Algemeen

De jaarrekening 2017 is opgesteld conform de verslaggeving vereisten die zijn vastgelegd in de Richtlijn Jaarverslaggeving Onderwijs (RJ 660) en het Burgerlijk Wetboek (BW 2, titel 9). De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Verbonden partijen

Per 31 december 2017 zijn er geen financiële of organisatorische banden met een andere rechtspersoon.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Vorderingen en overlopende activa

De overige vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde onder aftrek van een noodzakelijk geachte voorziening voor het risico van oninbaarheid.

Liquide middelen

De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld in de toelichting op de balans, ter vrije beschikking van het bestuur en worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Algemene reserve

De algemene reserve is het vrij aanwendbare gedeelte van het eigen vermogen. Aan dit gedeelte van het eigen vermogen is noch door het bestuur, noch door een derde, een bestedingsbeperking verbonden.

De algemene reserve is opgebouwd uit exploitatieoverschotten.

Publieke middelen

Publieke middelen zijn gelden verkregen ten laste van de rijksbegroting of anderszins uit hoofde van bij of krachtens de wet ingestelde heffingen verkregen gelden, alsmede de opbrengsten daarvan, waarover een instelling de beschikking heeft gekregen om de wettelijke taak te verrichten (zie artikel 1 Regeling beleggen en belenen voor instellingen voor onderwijs en onderzoek).

Kortlopende schulden en overlopende passiva

Hieronder zijn opgenomen de op de balansdatum vaststaande verplichtingen tegen nominale waarde.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen, indien zij voor het vaststellen van de jaarrekening bekend zijn geworden. De gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van vorig jaar. De geoormerkte rijksbijdragen worden als baten verantwoord voor zover ten laste van de betreffende toekenning lasten zijn gerealiseerd. Het nog te besteden deel van de ontvangen geoormerkte rijksbijdragen wordt verantwoord onder de kortlopende schulden, overlopende passiva.

Stelselwijziging

Vanaf 2017 is de Regeling Jaarverslaggeving aangepast zodat er voor de samenwerkingsverbanden één uniforme verantwoordingssystematiek is vastgesteld. Dit heeft geleid tot de volgende verwerkingswijze:

- 1) De volledige normbekostiging (inclusief de gelden voor VSO/LWOO/PRO) die rechtstreeks door DUO aan de aangesloten scholen van het samenwerkingsverband worden overgemaakt, wordt onder de baten verantwoord.
- 2) De (directe en indirecte) doorbetalingen van de samenwerkingsverbanden aan de aangesloten scholen worden als lasten geboekt. (inclusief de verplichte afdrachten door het ministerie van OCW)

In het jaarverslag zijn tevens de vergelijkende cijfers 2016 aangepast.

Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen. Ontvangen en betaalde interest worden opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

A 1.1 BALANS PER 31 DECEMBER 2017

(Na resultaatbestemming)

	<u>2017</u>		<u>2016</u>	
	€	€	€	€
1 Activa				
Vaste activa				
1.2 Materiële vaste activa				
<u>Totaal vaste activa</u>		0		0
Vlottende activa				
1.5 Vorderingen	15.189		14.566	
1.7 Liquide middelen	<u>2.082.939</u>		<u>2.731.179</u>	
<u>Totaal vlottende activa</u>		<u>2.098.128</u>		<u>2.745.745</u>
<u>Totaal activa</u>		<u>2.098.128</u>		<u>2.745.745</u>
2 Passiva				
2.1 Eigen vermogen		1.903.097		2.677.786
2.4 Kortlopende schulden		195.031		67.959
<u>Totaal passiva</u>		<u>2.098.128</u>		<u>2.745.745</u>

A 1.2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2017

	<u>2017</u>		<u>Begroting 2017</u>		<u>2016</u>	
	€	€	€	€	€	€
Baten						
3.1 Rijksbijdragen OCW	<u>11.064.420</u>		<u>10.631.000</u>		<u>10.562.685</u>	
Totaal baten		11.064.420		10.631.000		10.562.685
Lasten						
4.1 Personeelslasten	329.749		333.000		438.548	
4.3 Huisvestingslasten	5.029		5.000		6.802	
4.4 Overige lasten	111.894		116.000		78.573	
4.5 Doorbetaling aan schoolbesturen	<u>11.394.813</u>		<u>11.087.000</u>		<u>9.558.159</u>	
Totaal lasten		11.841.485		11.541.000		10.082.082
Saldo van baten en lasten		-777.065		-910.000		480.603
5 Financiële baten en lasten	<u>2.376</u>		<u>10.000</u>		<u>7.415</u>	
		2.376		10.000		7.415
Totaal exploitatieresultaat		<u>-774.689</u>		<u>-900.000</u>		<u>488.018</u>

A 1.3 KASSTROOMOVERZICHT OVER 2017

	<u>2017</u>		<u>2016</u>	
	€	€	€	€
<i><u>Kasstroom uit operationele activiteiten</u></i>				
Saldo van baten en lasten	-777.065		480.604	
Afschrijvingen				
Mutaties werkkapitaal				
- vorderingen	-623		-12.654	
- schulden	127.072		2.598	
Mutaties voorzieningen				
		-650.616		470.548
Ontvangen interest	2.376		7.415	
Betaalde interest				
		2.376		7.415
<i><u>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</u></i>				
Investerings in materiële vaste activa				
Desinvesteringen in materiële vaste activa				
Mutaties liquide middelen		-648.240		477.963
Beginstand liquide middelen	2.731.179		2.253.216	
Mutaties liquide middelen	-648.240		477.963	
		2.082.939		2.731.179

A 1.4 TOELICHTING BEHORENDE TOT DE BALANS PER 31 DECEMBER 2017

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
1.5 Vorderingen		
1.5.7 Overige vorderingen	2.376	7.415
1.5.8 Overlopende activa	<u>12.813</u>	<u>7.151</u>
	<u>15.189</u>	<u>14.566</u>
Uitsplitsing		
1.5.7.1 Personeel		
1.5.7.2 Overige	<u>2.376</u>	<u>7.415</u>
<u>Overige vorderingen</u>	<u>2.376</u>	<u>7.415</u>

Onder de overige vorderingen zijn de nog te ontvangen rente inkomsten opgenomen van € 2.376,- in 2016 was dit € 7.415,-.

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
1.7 Liquide middelen		
1.7.1 Kasmiddelen		
1.7.2 Tegoeden op bankrekeningen	2.082.939	2.731.179
1.7.3 Deposito's	<u> </u>	<u> </u>
	<u>2.082.939</u>	<u>2.731.179</u>

Voor een uitgebreide toelichting op de mutatie in de liquide middelen verwijzen wij u naar het kasstroomoverzicht van deze jaarrekening.

	Stand 1-1-2017	Resultaat 2017	Overige mutaties 2017	Stand 31-12-2017
	€	€	€	€
2.1 Eigen vermogen				
2.1.1.2 Algemene reserve publiek	2.677.786	-774.689		1.903.097
	<u>2.677.786</u>	<u>-774.689</u>		<u>1.903.097</u>

Het exploitatieresultaat 2017 is ten laste gebracht van de algemene reserve.

		<u>2017</u>	<u>2016</u>
		€	€
2.4 Kortlopende schulden			
2.4.3 Crediteuren		9.379	
2.4.10 Overlopende passiva		185.652	67.959
		<u>195.031</u>	<u>67.959</u>

Onder de overige kortlopende schulden zijn de facturen opgenomen die na 31 december zijn ontvangen maar betrekking hebben op het jaar 2017 en de verplichtingen m.b.t. de groeitelling.

Overzicht geoordeelde doelsubsidies OCW (RJ 660 model G)

G.1 Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule (regeling ROS art. 13, lid2 sub a)

Er zijn geen geoordeelde en niet-geoordeelde subsidies aanwezig die vermeld dienen te worden.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Er zijn overeenkomsten die vermeld dienen te worden.

A 1.5 TOELICHTING BEHORENDE TOT DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER HET JAAR 2017

	<u>Realisatie</u>	<u>Begroting</u>	<u>Realisatie</u>
	<u>2017</u>	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€	€
3.1 Rijksbijdragen			
Lichte ondersteuning alg. incl. verevening	1.137.849	941.000	888.419
Lichte ondersteuning LWOO en PRO	4.537.669	4.541.000	4.621.828
Zware ondersteuning personeel incl. verevening	5.388.902	5.149.000	5.052.438
	<u>11.064.420</u>	<u>10.631.000</u>	<u>10.562.685</u>

As gevolg van de aanpassing de Regeling Jaarverslaggeving dient de volledige normbekostiging, inclusief de gelden voor VSO/LWOO/PRO die rechtstreeks door DUO aan de aangesloten scholen van het samenwerkingsverband worden overgemaakt, als baten verantwoord te worden.

Door hogere tarieven en wijzigingen in de leerlingaantallen vallen de rijksbijdragen hoger uit dan begroot en de realisatie 2016.

A 1.5 TOELICHTING BEHORENDE TOT DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER HET JAAR 2017

	Realisatie 2017 €	Begroting 2017 €	Realisatie 2016 €
4.1 Personeelslasten			
4.1.1 Lonen en salarissen			
4.1.2.2 Personeel niet in loondienst	326.743	332.000	437.668
4.1.2.3 Overige	<u>3.006</u>	<u>1.000</u>	<u>880</u>
4.1.2 Overige personele lasten	329.749	333.000	438.548
Totaal personeelslasten	<u>329.749</u>	<u>333.000</u>	<u>438.548</u>

De Stichting Samenwerkingsverband V(S)O Duin- en Bollenstreek heeft geen eigen personeel in dienst. De personele lasten over 2017 betreft de gedetacheerde kosten voor de directeur van het Samenwerkingsverband, Loket Passend Onderwijs en de beleidsmedewerker. Daarnaast zijn er inhuur kosten voor administratieve en secretariële ondersteuning, de adviescommissie TLV en ambulante begeleiding bij de AED. Doordat de diensten van de ambulante begeleiding m.i.v. het schooljaar 2017-2018 door de scholen zelf betaald worden zijn de kosten voor de AED in 2017 lager dan de realisatie 2016.

	Realisatie 2017 €	Begroting 2017 €	Realisatie 2016 €
4.3 Huisvestingslasten			
4.3.8 Overige	<u>5.029</u>	<u>5.000</u>	<u>6.802</u>
	<u>5.029</u>	<u>5.000</u>	<u>6.802</u>

	Realisatie 2017 €	Begroting 2017 €	Realisatie 2016 €
4.4 Overige lasten			
4.4.1 Administratie en beheerslasten	66.096	99.000	68.724
4.4.2 Inventaris, apparatuur en leermiddelen	39.556	3.000	393
4.4.4.3 Diverse overige kosten	<u>6.242</u>	<u>14.000</u>	<u>9.456</u>
	<u>111.894</u>	<u>116.000</u>	<u>78.573</u>

Onder de administratie en beheerslasten zijn o.a. de kosten voor de accountant, het administratiekantoor en de advieskosten opgenomen. De realisatie 2017 valt lager uit dan begroot met name door minder kosten voor het deskundigenadvies. Door het aanpassen van de website van o.a. de inbouw de schoolprofielen zijn de kosten voor inventaris, apparatuur en leermiddelen hoger uitgevallen dan begroot en de realisatie 2016. Onder de diverse overige kosten zijn de kosten voor contributies, OPR en de verzekeringen opgenomen. Deze vallen lager uit dan begroot.

In het boekjaar zijn de volgende bedragen aan accountantshonoraria ten laste van het resultaat gebracht:

	Realisatie 2017 €	Realisatie 2016 €
Controle van de jaarrekening	6.823	3.203
Andere controlewerkzaamheden		
Fiscale advisering		
Andere niet-controlediensten		
	<u>6.823</u>	<u>3.203</u>

	Realisatie 2017 €	Begroting 2017 €	Realisatie 2016 €
4.4 Doorbetalingen aan schoolbesturen			
4.5.1 Verplichte afdrachten uit te voeren door OCW	8.628.163	8.345.000	8.883.002
4.5.2 Doorbetalingen VSO op basis van 1 febr.	105.661	87.000	
4.5.3 Overige doorbetalingen aan schoolbesturen	2.660.990	2.655.000	675.157
	<u>11.394.814</u>	<u>11.087.000</u>	<u>9.558.159</u>

As gevolg van de aanpassing de Regeling Jaarverslaggeving dienen alle (directe en indirecte) doorbetalingen van de samenwerkingsverbanden aan de aangesloten scholen als lasten geboekt te worden, inclusief de verplichte afdrachten door het ministerie van OCW.

Door hogere tarieven en wijzigingen in de leerlingaantallen vallen de verplichte afdrachten hoger uit dan begroot. De overige doorbetalingen aan schoolbesturen zijn hoger dan de realisatie 2016. Dit is voornamelijk het gevolg van de, eerder afgesproken 'bijdrage aan scholen inzake extra middelen' deze zijn opgenomen onder de doorbetalingen aan schoolbesturen en als volgt te verklaren:

	Realisatie 2017 €	Begroting 2017 €	Realisatie 2016 €
Overige doorbetalingen aan schoolbesturen			
vergoedingen 2016/2017	585.051	590.000	435.575
Nieuwe toewijzing vanaf 2017(per leerling)	800.000	800.000	
Verdeling resultaat 2016	488.000	428.000	
Verdeling middelen oude SWV	482.730	483.000	
Totale vergoeding agenda passend onderwijs	2.355.781	2.301.000	435.575
Doorbetalingen overige	305.209	354.000	239.582
Totaal overige doorbetalingen aan schoolbesturen	2.660.990	2.655.000	675.157

De kosten voor Symbiose, ISK en PC Hooft zijn opgenomen onder de doorbetalingen overige.

Vanaf 2018 zal er, zoals opgenomen in de begroting 2018, naast de hierboven opgenomen EFJ indeling er tevens een programma gerichte opbouw van de lasten opgenomen worden.

	Realisatie 2017 €	Begroting 2017 €	Realisatie 2016 €
5 Financiële baten en lasten			
5.1 Rentebaten	2.376	10.000	7.415
	<u>2.376</u>	<u>10.000</u>	<u>7.415</u>

Door de daling van de rente percentages zijn de rentebaten lager uitgevallen dan begroot en de realisatie 2016.

A 1.6 VERBONDEN PARTIJEN

Overige verbonden partijen (minderheidsbelang en geen beslissende zeggenschap)

Per 31 december 2017 zijn er geen financiële of organisatorische banden met een andere rechtspersoon.

A 1.7 WNT : WET NORMERING BEZOLDIGING TOPFUNCTIONARISSEN PUBLIEKE EN SEMIPUBLIEKE SECTOR

1.7.1 : WNT-verantwoording 2017

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op de Stichting Samenwerkingsverband V(S)O Duin- en Bollenstreek van toepassing zijnde regelgeving. Voor het Samenwerkingsverband is niet de klassenindeling van toepassing, maar de reguliere WNT en het daarbij behorende bezoldigingsmaximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2017 voor de Stichting Samenwerkingsverband V(S)O Duin- en Bollenstreek is € 181.000. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Het individuele WNT-maximum voor de leden van de Raad van Toezicht / bestuur bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum, berekend naar rato van de duur van het dienstverband. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt met ingang van 1 januari 2017 voor de eerste 12 maanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende (gewezen) topfunctionarissen met dienstbetrekking. Tevens leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

Bedragen x € 1

Naam	B.H. Wiggers
Functiegegevens	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12
Deeltijdfactor in fte	1,0
Gewezen topfunctionaris?	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	nee

Bezoldiging

Beloning plus	
belastbare onkostenvergoeding	€ 114.715
Beloningen betaalbaar op termijn	
<i>Subtotaal</i>	<u>€ 114.715</u>
Individueel bezoldigingsmaximum	€ 181.000
-/- onverschuldigd betaald bedrag	<u></u>
Totaal bezoldiging	<u>€ 114.715</u>

Gegevens 2016

Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1 - 31/12
Deeltijdfactor 2016 (fte)	1,0
Beloning plus	
belastbare onkostenvergoeding	€ 116.432
Beloningen betaalbaar op termijn	
Totaal bezoldiging 2016	<u>€ 116.432</u>

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

Naam	J.van der Plas	C.Kool	A.Verkaide	J.van der Plas
Functie	voorzitter	voorzitter	secretaris	lid
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/8 - 31/12	1/1 - 31/7	1/1 - 31/12	1/1 - 31/7

Bezoldiging

Bezoldiging

-/- onverschuldigd betaald bedrag

Totaal bezoldiging

€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
-----	-----	-----	-----

Individueel WNT-maximum

€ 11.313	€ 15.838	€ 18.100	€ 10.558
----------	----------	----------	----------

Gegevens 2016

Aanvang en einde functievervulling in 2016

1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
-------------	-------------	-------------

Beloning plus belastbare

onkostenvergoedingen

€ 0	€ 0	€ 0
-----	-----	-----

Beloningen betaalbaar op termijn

€ 0	€ 0	€ 0
-----	-----	-----

Totaal bezoldiging 2016

€ 0	€ 0	€ 0
-----	-----	-----

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen (vervolg)

Naam	J.A. Stevens	C.H.P. Vreudenhil	B.Klaasen	C.J.C.Timmer
Functie	lid	lid	lid	lid
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12	1/8 - 31/12	1/1 - 15/6	1/1 - 31/12

Bezoldiging

Bezoldiging

-/- onverschuldigd betaald bedrag

Totaal bezoldiging

€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
-----	-----	-----	-----

Individueel WNT-maximum

€ 18.100	€ 7.542	€ 8.296	€ 18.100
----------	---------	---------	----------

Gegevens 2016

Aanvang en einde functievervulling in 2016

1/1 - 31/12	11/2 - 31/12	11/2 - 31/12
-------------	--------------	--------------

Beloning plus belastbare

onkostenvergoedingen

Beloningen betaalbaar op termijn

Totaal bezoldiging 2016

€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
-----	-----	-----	-----

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen (vervolg)

Naam	K. Roosjen	H. H. van Alphen	G.M.P. Bollen
Functie	lid	lid	lid
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	30/6 - 31/12
Bezoldiging			
Bezoldiging			
-/- onverschuldigd betaald bedrag			
Totaal bezoldiging	€ 0	€ 0	€ 0
Individueel WNT-maximum	€ 18.100	€ 18.100	€ 9.050
Gegevens 2016			
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1 - 31/12	1/8 - 31/12	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen			
Beloningen betaalbaar op termijn			
Totaal bezoldiging 2016	€ 0	€ 0	€ 0

OVERIGE GEGEVENS 1 - RESULTAATBESTEMMING 2017

Het exploitatieresultaat over het jaar 2017 bedraagt € 774.689,- negatief.

Het bestuur stelt voor om het exploitatieresultaat 2017 ten laste te brengen van de onderstaande reserve. Vooruitlopend op de vaststelling door het bestuur is dit voorstel reeds in de jaarrekening verwerkt.

	Stand 1-1-2017	Bestemming Resultaat	Overige mutaties	Stand 31-12-2017
	€	€	€	€
Algemene reserve publiek	2.677.786	-774.689		1.903.097
	2.677.786	-774.689		1.903.097

OVERIGE GEGEVENS 3 - GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die vermeld moeten worden voor de beoordeling van de in deze jaarrekening gepubliceerde cijfers.